

ПРАВА І СВОБОДИ ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Усі ми добре пам'ятаємо ранок 24 лютого 2022 року, коли о четвертій ранку прокинулись всі під вибухи, які вже ніколи не зможемо забути і які увійшли до нашої історії назавжди. Збройна агресія Російської Федерації і її повномасштабне вторгнення на територію України змусили весь державний апарат і суспільство в цілому перейти до оперативного функціонування в умовах правового режиму воєнного стану [1].

Загалом, воєнний стан – це особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії, а також в інших, передбачених законом випадках, та передбачає надання відповідним органам повноважень, необхідних для відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки. У зв'язку з цим, можливим є також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина із зазначенням строку дії цих обмежень [1].

Права і свободи людини і громадянина є фундаментальним надбанням людства, важливим елементом у процесі становлення й соціалізації кожного індивіда, адже дозволяють йому задовольняти свої потреби та реалізовувати власний потенціал у різних сферах суспільного життя. Ступінь їх гарантування визначає ступінь демократичного розвитку будь-якого суспільства. Особливе місце в системі прав і свобод людини і громадянина посідають конституційні права і свободи, які разом із відповідними обов'язками встановлено в основному законі кожної держави [2].

Специфіка російської збройної агресії проти України полягає не стільки в загальних методах та цілях війни, скільки у беззастережному порушенні Росією системи базових міжнародно-правових угод, усіх звичаїв ведення війни. Ще однією особливістю цієї війни є фактичне її ведення без оголошення, з використанням правил конспірації та маскування своїх дій зі сторони Росії. Цю повномасштабну війну російське керівництво називає лише «спеціальною

військовою операцією», однак фактично це війна – жорстока, цинічна, позбавлена здорового глузду [2].

Відповідно до Конституції України лише воєнний і надзвичайний стан є єдиною легальною можливістю суттєвого обмеження прав і свобод людини і громадянина. А тому механізм введення таких особливих правових режимів за наявності процедурних вад може становити потенційну загрозу правам і свободам людини й громадянина, у тому числі права на таємницю листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції [3].

Грубі порушення прав людини на території України під час війни з боку російських окупантів збільшили кількість індивідуальних звернень до Європейського суду з прав людини. Станом на кінець літа 2022 року зареєстровано близько дев'яти тисяч індивідуальних заяв з боку українських громадян проти росії. Підставами для індивідуальних звернень були вбивства, зникнення без вісти, потрапляння у полон цивільних людей, катування, втрата домівки через воєнні дії, насильницьке роз'єднання сім'ї, обмеження пересування, коли громадяни України не могли виїхати з окупованих територій, знищення рухомого і нерухомого майна, порушення права на освіту, у випадках, коли у зв'язку з воєнними діями неможливо реалізувати право на освіту чи примушують навчатися за чужими книжками, за нав'язаними програмами чи на іншій мові (відповідно до ст. 7 закону України «Про освіту» мовою освітнього процесу є державна мова [4].

Отже, підсумовуючи вищесказане, можна зробити такий висновок, що внаслідок збройної агресії Російської Федерації було порушено багато прав громадян України, а також є обмеження в нашій свободі. На сьогодні багато наших мрій залишились нездійсненими, ми не можемо навчатись де хотілось, не можемо відпочити так як хотілось і де хотілось, не можемо спокійно спати через тривоги, ми не можемо планувати щось наперед, бо розуміємо, що кожної хвилини може щось зруйнувати наши плани. Хтось залишився без житла, хтось без роботи, а хтось, навіть, без родини. Єдине, що ми можемо зараз робити, це молитися Богу про найшвидшу перемогу та спокій в нашій країні, а також докладати власних зусиль для того, щоб допомогти нашим Збройним Силам.

Зараз в нас одна мрія на всіх - про те, що настане день коли ми будемо жити в своїй вільній країні без війни і ніхто не буде порушувати наші права та свободу.

Список використаних джерел:

1. <http://legalclinic.nlu.edu.ua/2022/05/06/prava-lyudyny-i-gromadyanyna-pid-chas-diyi-voennogo-stanu/>
2. Лазарєв В., Малиновська Т. *Особливості гарантування прав і свобод людини в умовах воєнного стану в Україні. Ст.- 71*
3. Левченко А. *Вплив правового режиму воєнного стану на забезпечення права на таємницю кореспонденції в Україні*
4. <http://newukrainianlaw.in.ua/index.php/journal/article/view/377/333>